

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie przewiduje nowelizację rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 890), zwanego dalej „nowelizowanym rozporządzeniem”, które zostało wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 68 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.).

I. Cel i potrzeba wprowadzenia projektowanych regulacji.

Zasadniczym celem projektowanego rozporządzenia jest przyjęcie na rok akademicki 2021/2022 szczególnych rozwiązań w zakresie realizowania przez studentów i uczestników studiów podyplomowych zajęć, w tym w formie praktyk zawodowych, odpowiednio na studiach i studiach podyplomowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, zwanych dalej „studiami nauczycielskimi”. Rozwiązania te dotyczą:

- 1) umożliwienia prowadzenia zajęć realizowanych w formie praktyk zawodowych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- 2) określenia, że liczby punktów ECTS przypisanych do zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie wlicza się do liczby punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem tych metod i technik, określonej w odpowiednich załącznikach do nowelizowanego rozporządzenia;
- 3) uelastycznienia wymagań dotyczących odbywania przez studentów i zaliczania im zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, polegającego na umożliwieniu zaliczenia studentom na poczet tych zajęć czynności wykonywanych przez nich na rzecz podmiotów zapewniających pomoc obywatelom Ukrainy w związku z wystąpieniem konfliktu zbrojnego na terytorium tego państwa.

Postulaty wprowadzenia powyższych rozwiązań były zgłaszane przez środowisko akademickie. Ich podłożem są szczególne okoliczności związane z sytuacją epidemiologiczną w Polsce i związanymi z tym trudnościami w organizacji w roku akademickim 2021/2022 praktyk zawodowych dla studentów i uczestników studiów podyplomowych, jak również wystąpieniem konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, w wyniku którego nastąpił

intensywny napływ obywateli tego państwa do Polski, a w konsekwencji zaszła potrzeba wsparcia podmiotów zapewniających pomoc tym osobom.

Projekt rozporządzenia przewiduje ponadto zmianę w załączniku nr 3 do nowelizowanego rozporządzenia w celu skorelowania brzmienia tego załącznika ze zmianą wprowadzaną równolegle w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2021 r. poz. 661), zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie studiów”, w zakresie umożliwienia prowadzenia kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela na jednolitych studiach magisterskich na kierunku logopedia oraz na kierunkach studiów, na których jest realizowane wyłącznie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela.

II. Szczegółowe omówienie projektowanych regulacji.

Zgodnie z nowelizowanym rozporządzeniem praktyki zawodowe odbywane na studiach nauczycielskich muszą odpowiadać wymaganiom określonym w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, zwanym dalej „standardem kształcenia”. Zgodnie z tym standardem praktyki zawodowe powinny odbywać się w przedszkolach, szkołach i placówkach systemu oświaty i nie mogą być one realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Obowiązujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do dnia 16 maja 2022 r. stan epidemii oraz związane z nim obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne wywarły wpływ na funkcjonowanie podmiotów prowadzących kształcenie na studiach nauczycielskich, w tym jednostek systemu oświaty, uczestniczących w jego prowadzeniu. Możliwość realizacji w bieżącym roku akademickim zajęć w dotychczasowej formie – w sposób określony standardem kształcenia – została w znacznym stopniu utrudniona z uwagi na nieprzyjmowanie, bądź stosowanie ograniczeń w przyjmowaniu, praktykantów przez przedszkola, szkoły i placówki systemu oświaty, wynikające z nakładanych na te podmioty obostrzeń sanitarno-epidemiologicznych, jak również przejścia części jednostek systemu oświaty na pracę w systemie zdalnym lub hybrydowym. Należy podkreślić, że odmowa przyjęcia na praktyki zawodowe studentów i uczestników studiów podyplomowych przez jednostki systemu oświaty wpływa na możliwość zrealizowania przez te osoby określonego etapu kształcenia, a w przypadku osób kończących w danym roku akademickim odpowiednio studia lub studia podyplomowe – ukończenie tych studiów.

Z uwagi na powyższe celowe jest umożliwienie studentom i uczestnikom studiów podyplomowych realizacji praktyk zawodowych także z wykorzystaniem metod i technik

kształcenia na odległość. Dodawany w nowelizowanym rozporządzeniu § 1d przewiduje, że w roku akademickim 2021/2022 zajęcia lub grupy zajęć realizowane w formie praktyk zawodowych na studiach nauczycielskich będą mogły być realizowane również:

- 1) w podmiocie prowadzącym kształcenie;
- 2) przez udział studenta lub uczestnika studiów podyplomowych w prowadzeniu przez szkołę lub placówkę systemu oświaty lekcji lub zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

W przypadku, o którym mowa w pkt 1, zajęcia lub grupy zajęć realizowane w formie praktyk zawodowych będą przygotowywane i organizowane przez podmiot prowadzący kształcenie na studiach nauczycielskich i będą mogły odbywać się w formie ćwiczeń praktycznych, symulacji lekcji lub zajęć właściwych dla przedszkola, szkoły lub placówki systemu oświaty, także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Z kolei w przypadku, o którym mowa w pkt 2, zajęcia lub grupy zajęć realizowane w formie praktyk zawodowych będą organizowane przez podmiot prowadzący kształcenie na studiach nauczycielskich i będą mogły odbywać się przez umożliwienie studentom lub uczestnikom studiów podyplomowych udziału w przygotowaniu i prowadzeniu przez szkołę lub placówkę systemu oświaty lekcji lub zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub ich obserwacji.

Jednocześnie proponuje się dodanie w nowelizowanym rozporządzeniu § 1e, zgodnie z którym liczba punktów ECTS przypisanych do zajęć lub grupy zajęć prowadzonych w roku akademickim 2021/2022 z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie będzie wliczana do liczby punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia na odległość, określonej odpowiednio w ust. 3.7 w części I w rozdziale 3 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia, w ust. 3.4 w części I w rozdziale 3 załącznika nr 2 do nowelizowanego rozporządzenia oraz w ust. 3.4 w części I w rozdziale 3 załącznika nr 3 do nowelizowanego rozporządzenia.

Należy podkreślić, że proponowane rozwiązania w zakresie realizowania praktyk zawodowych oraz zaliczania punktów ECTS będą analogiczne do rozwiązań obowiązujących w roku akademickim 2020/2021, wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 2 grudnia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 2160) oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 17 lutego 2021 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 312).

Kolejna zmiana przewidziana w projektowanym rozporządzeniu dotyczy dodania w nowelizowanym rozporządzeniu regulacji o charakterze epizodycznym, wyrażonej w dodawanym § 1f. Na podstawie tego przepisu studenci realizujący kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, którzy w roku akademickim 2021/2022 wykonywali czynności w ramach zadań realizowanych przez podmioty zapewniające pomoc obywatelom Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 24 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z wystąpieniem konfliktu zbrojnego na terytorium tego państwa (Dz. U. poz. 583, z późn. zm.), w szczególności przez jednostki samorządu terytorialnego, wojewodów, fundacje, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące zadania publiczne, będą mogli ubiegać się o zaliczenie zajęć lub części zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, do których w programie studiów zostały przypisane efekty uczenia się obejmujące umiejętności praktyczne, które studenci nabyli w czasie wykonywania tych czynności. Uczelnia będzie mogła zaliczyć studentowi te zajęcia na podstawie informacji o liczbie godzin i charakterze wykonywanych przez niego czynności, zawartych w zaświadczeniu wydanym przez podmiot, w realizacji zadań którego student uczestniczył.

Projektowane rozporządzenie ma również na celu dostosowanie nowelizowanego rozporządzenia do zmian w sposobie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela wynikających z procedowanej równolegle nowelizacji rozporządzenia w sprawie studiów, obejmujących swoim zakresem m.in. dodanie do katalogu kierunków studiów, które mogą być prowadzone jako jednolite studia magisterskie, kierunku logopedia oraz kierunków studiów, na których jest realizowane wyłącznie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela.

Zgodnie z obecnym brzmieniem ust. 1.2 w części I w rozdziale 1 załącznika nr 3 do nowelizowanego rozporządzenia kształcenie w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej, logopedii, pedagogiki korekcyjnej (terapii pedagogicznej) oraz wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka może być prowadzone na jednolitych studiach magisterskich na kierunku pedagogika specjalna lub na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku innym niż pedagogika specjalna. Z uwagi na wzmiankowaną nowelizację rozporządzenia w sprawie studiów, przewidującą dodanie do katalogu kierunków studiów, które mogą być prowadzone jako jednolite studia magisterskie, wymienionych wyżej kierunków studiów, konieczne jest wprowadzenie w ust. 1.2 w części I w rozdziale 1 załącznika nr 3 do nowelizowanego rozporządzenia stosownej modyfikacji, uwzględniającej tę możliwość.

Projektowane rozporządzenie przewiduje również skorygowanie występujących w załącznikach nr 2 i 3 do nowelizowanego rozporządzenia omyłek pisarskich:

- 1) w załączniku nr 2 w rozdziale 1 w ust. 1.6 oraz w rozdziale 3 w tabeli w ostatnim wierszu zostanie skorygowana suma liczby punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów;
- 2) w załączniku nr 3 w rozdziale 1 w ust. 1.7 zostanie skorygowane oznaczenie grup zajęć, w ramach których jest realizowane kształcenie w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej, logopedii, pedagogiki korekcyjnej (terapii pedagogicznej) i wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, prowadzone na studiach na kierunku innym niż pedagogika specjalna.

III. Informacje dodatkowe.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w uzasadnionych przypadkach akty normatywne mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż czternaście dni, a jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie, dniem wejścia w życie może być dzień ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym. Proponowany termin wejścia w życie rozporządzenia jest uzasadniony koniecznością jak najszybszego umożliwienia prowadzenia zajęć realizowanych w formie praktyk zawodowych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wprowadzenia możliwości ubiegania się przez studentów o zaliczenie zajęć lub części zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, jeżeli podejmą się wykonywania czynności w ramach zadań realizowanych przez podmioty zapewniające pomoc obywatelom Ukrainy. Ważne jest, aby uczelnie i studenci mogli jak najszybciej zapoznać się z określonymi w tym rozporządzeniu rozwiązaniami i ewentualnie z nich skorzystać. Dlatego proponowane rozwiązanie dotyczące terminu wejścia rozporządzenia w życie jest dopuszczalne z punktu widzenia zasad demokratycznego państwa prawnego i uzasadnione interesem adresatów zawartych w nim norm prawnych. Jednocześnie z uwagi na fakt, że rozporządzenie wprowadza szczególne rozwiązania dotyczące organizacji kształcenia na studiach w bieżącym roku akademickim, wejście rozporządzenia w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia działa na korzyść adresatów tych norm.

Należy wskazać, że brak jest możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do wydania projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowane rozporządzenie nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowane rozporządzenie nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowane rozporządzenie nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projektowane rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.